

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سرمدیر: دانیال معمار
مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان

ایرانشهر: مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
تندیس: مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان

جامعه: مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
گزارش: مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان
مدیران: سعید سهرابی، محسن مهدیان، محسن مهدیان

همشهری

چشم تولید با مشارکت مردم
شماره ۹۲۹۲
سال سی و سوم
۱۳۰۳ دی ۱۳۰۳

کوچه گرد

راز جاری ترنا در کوچه باغ های کن

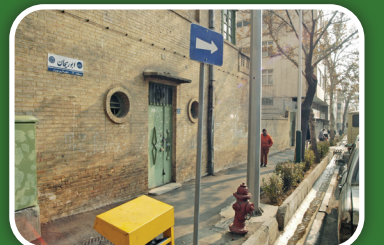

لیلا باقری
این کوچه باغ به همان ترنازی برمی گردد و ترنا یعنی «شمال کمر یا هر پارچه ای که آن را مانند گیسو یافته، شلاق ماندنی درست کنند و در ترنازی، بازنده را با آن بزنند». ولی این ترنا ریبطی به پارچه سخت و یافته شده ندارد و از قضا لطیف و روان است.
اگر در کوچه های کن قدم بزنید حتما چشم تنان می افتد به شیبهایی با سنگچینهایی که بین شان درخت کاشته شده است. به این سنگچین ها در گویش اهالی کن «هر» می گویند. ساختن اهر کار آسانی هم نیست و نیاز به مهارت دارد و به سبازنده آن «هرچین» می گویند و سنگهایش از کف رودخانه جمع می شود. با ساختن این سنگچین، آب در شیب و از سنگچین ها جاری می شود و درختان کاشته شده داخل این اهرها را آبیاری می کند. اما ماجرای ترنا... کنی ها به جایی که آب از این سنگچین ها پایین می ریزد «ترنا» می گویند. در واقع محل ریختن آب از یک سطح بلند تر ناست، چون در لهجه کنی که آمده از گویش تاتی «آب متوره پایین یاتر تر می کنه پایین». در نتیجه ترنا هر جری ای است که آبی از آن جاری شود و روی زمین بریزد.

باسکن این کیوار کد پادکست مربوط به یادداشت را شنوید.

سوزه روز

احترام به حریم

شیرهای آتش نشانی، یک ویژگی خاص دارند؛ تا سال ها می خوردند و می خواندند و بیگانه اند اما یکپو و سر بزرگانه هایی چنان به کار می آیند که نگوا به همین دلیل، خیلی از شهروندان آنها را انتها جزئی از مبلمان شهری می دانند و تصور می کنند بود و نبودشان چندان تفاوتی با هم ندارد یا اگر هم هستند، تنها برای زیبایی و چشم نوازی محله تعیین شده اند و همین جهت اطلاع این دسته از شهروندان باید بگویم این شیرهای حیات بخش، در زمان آتش سوزی، کاری می کنند کارستان و چنان بی بر آتش می باشند که در چشم بر هم زدن، می توانند خانه های را از سوختگی و دل هایی را از سوختن و ساختن نجات دهند. در واقع هر چه این شیرها در شهرمان بیشتر باشد، ضرب ایمنی شهرمان بالاتر می رود. پس برآنند است حریم آنها را رعایت کنیم. در قانون راهنمایی و رانندگی آمده که حریم این وسایل اطفای حریق، ۱۵ متر است؛ یعنی در ۱۵ متری آن نباید اتومبیلی پارک کنیم یا مانعی برایشان ایجاد کنیم. لطفاً به حریم شیرهای آتش نشانی شهرمان احترام بگذاریم.

تاج عروس تهران

بارش برف، کوه های تهران را سپید پوش و سنت حظ بردن از این منظره زمستانی پایتخت را احیا کرده است

با اینکه هنوز خیابان های تهران رنگ برف یسه خود ندیده اند بالاخره کوه های اطراف پایتخت تاج سپید بر سر گذاشتند و اگر آلودگی هوا اجازه بدهد، می توانید کوه های سپید پوش را از وسط شهر ببینید. این پدیده البته در گذشته خیلی عادی تر از حالا بود و لازم نبود با شروع زمستان هر روز برای آمدن برف روزشماری کنیم، چون از همان اواسط پاییز کوه های

۱۳۷۲ زمستان
اعلاش آنهايي بودند که در تهران از چوب خشک تراشیده می کردند تا آب نفوذ نکند.
۱۳۷۶ زمستان
خراب نشود. بعد از آرزو آن قدر برف تسوی حیاط ریخته بودیم که نیازی به نردبان برای رسیدن به پشتام نداشتیم. مشکل اصلی خیابان ها هم ریختن برف از پشتام بود. خاطرهم هست که برای رسیدن به خیابان تونلی از کوچه مانده کتده بودیم. پادم می آید که برف تا چند ماه بر زمین مانده بود و مشکلات زیادی برای مردم درست شد. تا جایی که وقتی منقل کرسی خاموش می شد، مجبور بودیم برای گرفتن هیژم و خاک زغال به خانه همسایه ها برویم.
۱۳۸۰ زمستان
علیرضا زمانی پژوهشگر تاریخ تهران از بارش برف سنگین در تهران قدیم می گوید: «عبدالله مستوفی، از رجال دربار قاجار در کتاب «شرح زندگانی من» آورده که در تهران چنان برف بارید و گل ولای شد که چرخ کالسکه در برف گیر کرد و ماند. تابستان آینده که گل ولای ها خشک شده بود، چرخ کالسکه را پیدا کردند. نگاهی به تاریخ نشان می دهد که آبارش برف سنگین در تهران سال ۱۳۳۴ باعث بسته شدن راهها و خیابان های تهران شد. خیابان های فرعی هم بسته و در کوچه های شمیران تونلی از برف درست شد.»

روزگاری که تهران هنوز چندان گسترش نیافته بود و مرزهای این شهر از حصار ناصری فراتر نرفته بود و معابر و گذرگاههای همسان کوچه های تنگ و پرپیچ و خم و بازارچه ها و راسته های محله های قدیمی سنگلج و بازار و چال میدان و عودلاجان بود، تهرانی ها به خصوص صاحبان خانه های بزرگ تر چاهی در حیاط خانه می کندند تا در زمستان برف در آن بریزند و از انباشتن برف در کوچه های تنگ که سبب بسته شدن راه آمد و شد می شد، جلوگیری کنند. نمی دانیم این رسم در شهرهای دیگر هم معمول بوده یا خیر، اما تهرانی ها به این چاه می گفتند «چاه برفی». البته هدف دیگری هم برای این کار بود: پراب کردن چاه خانه که در کنار آن بود، به وقت تابستان.

عبدالله درویش که زاده روستای کوهپایه ای کن در غرب تهران است، در مورد سرما و برف های دهه های ۴۰ و ۵۰ تهران می گوید: «ما همیشه زمستان های سختی را تجربه می کردیم. هر سال برف سنگینی می آمد، به طوری که راه کوچه ها و خیابان ها در محله ها بسته می شد، اما زمستان سال ۵۱ چیز دیگری بود. اواسط بهمن ماه بود که ۳۳ شبانه روز برف بارید و قطع نشد. روزی آبار همراه پدر مجبور بودیم به پشتام برویم و برف ها را پارو کنیم تا سقف روی سرما

زمستان ۱۳۸۵ تهران عکاس: گلناز بهشتی

تهران گرام

مهرآباد، مهریه دختر شاه

نام اصلی محله مهرآباد تا پیش از سلطنت ناصرالدین شاه قاجار «حسین آباد» بود. این آبادی موقع ازدواج عصمت الدوله (دختر ناصرالدین شاه) با دوست محمدخان معیرالممالک به عنوان مهریه به او داده شد و از آن پس مهرآباد نام گرفت. بعدها دوست محمدخان معیرالممالک، از ارضی مهرآباد را از همسرش خریداری کرد و در آن فئات و باغ و قلعه روستایی همچنن آسیابی در ضلع غربی آن ساخت. اما پس از آن به مناسبت خرج های بی رویه دوست محمدخان، مهرآباد به گروفت و از تملک خاندان معیرالممالک خارج شد. با گذشت زمان بر جمعیت مهرآباد افزوده و بناهای بیشتری در آن ساخته شد. ضلع غربی روستای مهرآباد به واسطه وجود آسیاب به نام سر آسیاب معروف و به نام سر آسیاب مهرآباد زانزد مردم شده است.

تهران مصور

تجربش در تهران قدیم

محله های نورمندان در تهران قدیم یکی از نقاط بی شمار شهر تهران در دهه های قبل بوده است که حتی هم اکنون هم مثل سابق وجود دارند و در زمره خیابان ها و محله های شاخص و معروف تهران هستند. اگر گذرتان به کوچه پس کوچه های تجریش افتاده باشد، هنوز هم می توانید ردپای گذشته را در این کوچه ها ببینید. هنوز هم در کنار برج ها و ساختمان های مدرن و امروزی، خانه های قدیمی و باغ هایی از گذشته تهران وجود دارند که بودن شان غنیمت است. این تصویر هم یکی از کوچه های تجریش را در تهران قدیم نشان می دهد.

تهران نامه

کوچه سلام در شهری

میدان سرتخت از ۴ طرف به مسجد سرتخت باقر العلوم (ع)، کوچه سلام، کوچه جاده قم و بازار بزرگ ری می رسد. اهالی کوچه های میدان سرتخت برای رسیدن به حرم حضرت عبدالعظیم (ع) عرض سلام به آن حضرت باید از کوچه ای گذر می کردند. وقتی که چشم شان به بارگاه منورباز می شد به حضرت سلام می دادند. به همین خاطر این کوچه به «کوچه سلام» معروف شده است. از ابتدای کوچه، گنبد زیبای حرم حسنی پیدا بود. آنها همانجا می ایستادند به رسم آداب دست بر سینه می گذاشتند و در همان حال خدمت عبدالعظیم (ع) سلام می دادند.

زمستان ۱۳۸۰ تهران عکاس: ستیاری امامی

زمستان ۱۳۸۵ تهران عکاس: گلناز بهشتی